

Forebyggelse og håndtering af ulykker

Branchevejledning om arbejdspladens opgaver i forbindelse med arbejdsulykker i social- og sundhedssektoren

BFA Branche Fællesskab Arbejdsmiljø Velfærd og Offentlig administration

Hvornår er det vold?

Det er forskelligt for person til person, hvornår noget opfattes som vold. Derfor kræver det, at man på arbejdspladens arbejdsleder har en snak om definitionen af vold og opførelse.

BFA Branche Fællesskab Arbejdsmiljø Velfærd og Offentlig administration

Eksempler på forebyggende tiltag og adfærd

FALD Ikke på halen, det kan forebygges

BFA Branche Fællesskab Arbejdsmiljø Velfærd og Offentlig administration

Krænkende handlinger af seksuel karakter

Inspiration og værktøjer

BFA Branche Fællesskab Arbejdsmiljø Velfærd og Offentlig administration

Skema til RISIKOVURDERING

DETTES SIKKERhedsgode er det let for Arbejdsledelsen at lave risikovurderinger. Det kræver først og fremmest, at der er et samarbejde mellem ledelse og medarbejdere om APV-proces.

BFA Branche Fællesskab Arbejdsmiljø Velfærd og Offentlig administration

Guide til forflytningsvejlederen

BFA Branche Fællesskab Arbejdsmiljø Velfærd og Offentlig administration

Forebyg ulykker og fysiske lidelser

BFA Branche Fællesskab Arbejdsmiljø Velfærd og Offentlig administration

Undgå arbejdsulykker

Katalog over metoder og værktøjer til at forebygge arbejdsulykker og til at analysere og anmelde dem, hvis de alligevel sker

Branche Fællesskab Arbejdsmiljø
Velfærd og Offentlig administration

Ansvar og roller i forebyggelse og opfølgning af arbejdsulykker

En effektiv forebyggelse involverer hele arbejdspladsen. For at skabe gode resultater har alle derfor en fælles opgave med at få indsatsen til at lykkes.

Arbejdsgiveren har det grundlæggende ansvar for, at arbejdet kan foregå sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Det er således arbejdsgiverens ansvar at forebygge, at der sker arbejdsulykker.

Ledelsens bevågenhed og aktive involvering er helt afgørende for at få succes med at forebygge arbejdsulykker. Indsatsen skal afspejles på alle ledelses-

niveauer, og den skal tænkes ind i arbejdspladsens strategier og i løsningen af kerneopgaven.

Arbejds miljøgruppen har bl.a. til opgave at *kontrollere og undersøge* for forhold og situationer, som indebærer risiko for, at der sker en arbejdsulykke, at *analysere omstændigheder og konsekvenser*, når der sker en arbejdsulykke, og at *påvirke den enkelte medarbejder* til en adfærd, der fremmer sikkerhed og sundhed.

Læs mere i hæftet *Forebyggelse og håndtering af arbejdsulykker*. Hent det på www.godtarbejdsmiljo.dk/ulykker

Indholdsfortegnelse

- Generelt om arbejdsulykker side 3-4
- Værktøj til forebyggelse og håndtering af arbejdsulykker side 5-13
- Metoder og værktøj til arbejdsmiljøorganisationen side 14-15

”En arbejdsulykke er en psykisk eller fysisk personskade forårsaget af en hændelse eller påvirkning, som sker pludseligt eller inden for fem dage.”

Lov om Arbejdsskadesikring §6

Branchevejledning: Forebyggelse og håndtering af ulykker

Anmeldelse af arbejdsulykker

Arbejdsulykker SKAL anmeldes. Det siger loven. En korrekt anmeldelse er nødvendig for, at den skadelidte kan få erstatning – og for at arbejdspladsen kan lære af ulykken og forebygge, at den sker igen. Arbejdsgiver har pligt til at anmelde en ulykke:

- Hvis en medarbejder er syg mindst én dag udover dagen, hvor ulykken sker. Anmeldelse skal ske senest 9 dage fra første fraværsdag.
- Hvis ulykken kan medføre ret til erstatning efter arbejdsskadesikringsloven. Anmeldelse skal ske senest 9 dage efter skaden.
- Hvis den skadelidte ikke har genoptaget sit arbejde i fuldt omfang senest på 5-ugersdagen efter ulykken.

Hvis I sjældent anmelder en arbejdsulykke, kan det være svært at huske, hvordan I gør det korrekt. Derfor har mange kommuner og regionale virksomheder valgt at bruge centrale indberettere for at sikre en høj kvalitet i registrering og anmeldelse af arbejdsulykker.

"Forebyggelse og håndtering af ulykker" er en samlet indføring i arbejdspladsens opgaver i forbindelse med arbejdsulykker. Vejledningen er udarbejdet specielt til social- og sundhedssektoren, men den kan sagtens bruges i andre brancher.

Vejledningen beskriver, hvordan arbejdspladsen kan forebygge antallet af arbejdsulykker gennem en systematisk indsats. Samtidig giver den gode råd og værktøjer til ledelse, MED og arbejdsmiljøgrupper om, hvordan opgaven kan løses i praksis.

Hent vejledningen på www.godtarbejdsmiljo.dk/ulykker

Tre pointer om arbejdsulykker

- **Både fysiske og psykiske skader:** En arbejdsulykke kan give både fysiske og psykiske skader. Psykiske skader er ofte mindre synlige og kan være nogen tid om at vise sig – fx i forbindelse med følger af vold og trusler. Derfor er det vigtigt, at I dokumenterer hændelsen med det samme, så der senere er helt styr på, hvad der skete.
- **Vold og trusler er også arbejdsulykker:** Voldsepisoder i forbindelse med arbejdet er arbejdsulykker. Det gælder både fysisk og psykisk vold – herunder trusler og anden krænkende adfærd – både i og uden for arbejdstiden. Trusler og chikane, der fremsættes digitalt på fx sociale medier eller e-mail, er også arbejdsulykker, hvis de kan relateres til arbejdet.
- **Tag nærved-ulykker alvorligt:** Nærved-ulykker er ulykker, der var lige ved at ske; en pludselig hændelse, der kunne have medført personskade, men ikke gjorde det. Ligesom faktiske ulykker kan nærved-ulykker indeholde vigtig information om risici i arbejdet, der skal tages højde for. De skal derfor ikke slås hen med et ”der skete jo ikke noget”, men tværtimod tages alvorligt som et varsel om behovet for bedre forebyggelse.

Quickguide: Sådan håndterer I en arbejdsulykke

- 1 Arbejdsgiver, leder og arbejdsmiljørepræsentant skal straks orienteres om arbejdsulykken.
- 2 Der skal straks følges op i forhold til den skadelidte og eventuelle kolleger, som har overværet ulykken. Karakteren af denne opfølgning afhænger af ulykkens art og alvor. Hvis ulykken er alvorlig, ringes direkte efter Ambulance (og så bliver Arbejdstilsynet automatisk orienteret). Efter en alvorlig ulykke bør samtlige involverede tilbydes debriefing eller lignende støtte.
- 3 Inden arbejdet genoptages, skal det undersøges og forebygges, at ulykken kan ske igen. Hvis der er tale om akutte risiko for nye tilsvarende ulykkestilfælde, skal der straks iværksættes forebyggende foranstaltninger.
- 4 Arbejdsgiver har pligt til at anmelde en ulykke:
 - Hvis en medarbejder er syg mindst en dag ud over dagen, hvor ulykken sker. Anmeldelse skal ske senest 9 dage fra første fraværsdag.
 - Hvis ulykken kan medføre ret til erstatning.
- 5 Arbejdsulykken skal dokumenteres og analyseres: Hvad skete der præcis? Hvem var involveret? Hvordan kunne ulykken ske? Hvad kunne have forhindret den? Ulykken uden fravær og nærved-ulykker bør også dokumenteres, analyseres og evt. anmeldes.
- 6 Er der brug for mere generelle forebyggende foranstaltninger, skal der udføres handlingsplaner, som indarbejdes i APV'en. Læs om forebyggelse på side 9.

efter arbejdsskadesligningsloven. Anmeldelse skal ske senest 9 dage efter skaden.
• Hvis den skadelidte ikke har genoptaget sit arbejde i fuld omfang senest på 5-ugerdagen efter ulykken.
Den skadelidte har også selv mulighed for at anmelde ulykken til Arbejdsmarkedets Erhvervsforsikring, hvis arbejdsgiveren ikke kan eller ikke vil anmelde skaden. Dette skal ske inden for 1 år efter skaden. Læs mere om anmeldelse af arbejdsulykker på side 28.

Eksempler på arbejdsulykker i social- og sundhedssektoren

- En pædagog falder på et legat undervejs på en legeplads, står sit knæ og får en meniskskade.
- En social- og sundhedsassistent støder hovedet op i en personlift og får en hjerneblødning.
- En kirurg falder på et vådt zyravasker gulv og brækker sit håndled.
- En køkkensassistent klæber sig på en elektrisk pålægsmaskine og mister det ene af sine fingre.
- En social- og sundhedshjælper bliver påkørt af en bil på vej til hjemmebesøg og brækker benet.
- En bioanalytiker støder sig i fingeren på en uzen kanyul under en blodprøvetagning af en urølig patient og bliver udsat for smiltefaus.
- En madhjælper/pædagogisk assistent bliver påkørt af en monocar og får en skade på akillessemen.
- En socialpædagog bliver overfaldet af en løbsk psykisk gene.
- En sygeplejerske hjælper en kollega med at forflytte en patient. Patientten får overbent sig og tager fat i sygeplejersken, som får en akut skade i lænderyggen.
- En lægesekretær bliver på olidistrets verbalt overfuset med grove vendinger, af ualmindelige pårørende, og får psykiske gener.

Quickguide: Sådan håndterer I en arbejdsulykke

Hvis ulykken sker, er der en række helt faste procedurer, som I skal gennemføre. Læs her, hvem der skal orienteres, hvordan I følger op over for den skadelidte og kollegerne, hvordan I beskriver og dokumenterer, hvad der er sket, hvordan I anmelder en arbejdsulykke og hvad I skal gøre for at sikre, at ulykken ikke sker igen.

Hent guiden på www.godtarbejdsmiljo.dk/ulykker

Kampagnepakke: "Fald ikke på halen..."

Snublen på jobbet er skyld i hver femte alvorlige arbejdsulykke. Men rigtig mange faldulykker kan forebygges gennem en systematisk indsats.

Kampagnepakken "**Fald ikke på halen**" er et sæt af værktøjer og metoder, som kan bruges til at øge opmærksomheden og mindske risikoen på den enkelte arbejdsplads.

Pakken findes i fire versioner, som er rettet mod:

- Hospitaler
- Daginstitutioner
- Døgntilbud
- Plejecentre.

Hver pakke indeholder plakater, foldere samt viden og metoder til ledelse og arbejdsmiljøorganisation.

De fire målrettede pakker er suppleret med viden og information om forebyggelse inden for hjemmeplejen, skoler og undervisningssteder samt kontorer.

Læs mere om fald- og snubleulykker og hent kampagnepakken på www.godtarbejdsmiljo.dk/ulykker

2X4 generelle råd

Til arbejdsgiveren:

- Vedligehold gulve, trapper og udendørs arealer og sørg for god belysning.
- Undgå at de ansatte skal bære ting, anskaf fx rulleborde, sækkevogn mv.
- Lav et beredskab ift. vinterglatføre.
- Aftal med de ansatte, hvad du vil have dem til at gøre for at undgå snubleulykker.

Til de ansatte:

- Brug fx rulleborde, sækkevogn mv. - undgå at bære ting.
- Hold gulve, hvor der færdes og arbejdes, fri for genstande.
- Tør straks op, hvis du spilder væsker, fødevarer mv. på gulvet.
- Løb ikke på arbejdspladsen – især ikke på trapper.

FÅ ØJE PÅ RISIKOFAKTORER

Når I som AM-gruppe indtager jeres stol ved værelset. Det udgør en situation, hvor der er en risiko for stule. Måske kan det gøre skovl, dvs. der får sig på fast installation. Her er foreslået tre enkle måder, som...

- Flot it sedler**
Et meget enkelt metode er at skrive Det kan være helt almindelige gulv belysning stude eller lyshvite situation, forebyggelse risikoen kan enten skrive på en anden.
- Notation**
Notation kan udarbejde, så I fx bruger at skrive forskellige trin i processen skrevet på røde post-it og forslag til gode. På denne måde kan det være for at vise mere i dokumentet. F'ial les

- Fotos**
Et andet måde at synliggøre en risiko er at tage fotos. Hver risikoen for modtømme og for de fleste af det og sendt det til AM-gruppen. I kan kommentere og komme med forslag. Husk at det er steder og situationer.

- Blanketter**
Forebyggelse blanketter er en måde at kunne få mere forebyggelse på jer...

Gør det nemt
Løsnet i hver meddelelse i blanketter på nemt for jeres kolleger at udføre ved at have en balle. De kan bruge små i gulvplader kolleger til at stude faktorer og løsningstiltag, har imidlertid behov for det. Det kan også være risikofaktorer bliver oplyst, så de er som dagen, aftener eller natten.

FOREBYG FALD

Fald- og snubleulykker kan forebygges. Nogle ulykker kan forebygges ved at alle er opmærksomme på risikoen, mens andre kræver en større indsats. Herunder er konkrete eksempler på løsninger og forebyggende adfærd som inspiration i jeres arbejde.

Forebyggeskulturen er afgørende
Udførelse af en god forebyggelseskultur er et fælles opgave. Ledelsen har ansvar for at initiere, sætte rammerne og følge op. Medarbejderne og arbejdsmiljøprofessionellerne bidrager ved at følge instruktioner og vedtagelige ved at gøre opmærksom på forhold og adfærd, som udgør en sikkerhedsrisiko og ved at komme med forslag til løsninger.

Forebyggelse og pædagogik går hånd i hånd
Forebyggelse af fald- og snubleulykker hænger sammen med det daglige arbejde. Det fysiske indretning har stor betydning både for bemænt og udvikling og for de ansattes risiko for at falde. Inddragelse af lærere i udvælgelse af pædagogik og et udførelsesniveau pædagogik. Bemærk motorik og opmærksomhed af alle at kunne, kan styrkes ved at lade dem gå og handle selv. Samtidig begrænser risikoen for at den voksne faldet og kommer alvorligt til skade, hvis løft og bæring begrænses.

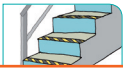
Eksempler på løsninger og forebyggende adfærd
• Et fald falder på bagveden eller sidelæns og, så længe skive fliser op, så fliserne fastgøres og der bliver satet og ryddet om.

- Sæt for god belysning på trapper og udgangsvæje.
- Hold gangveje fri for møbler, mat, trøstole og passage - både i øgen og på stue.
- Gør det let for både medarbejdere og tilgængelig og synligt mærket område.
- Vær opmærksom på at tæppe løst i tværgående trapper og dæknit med små.
- Sæt for at trapper er forsynet med færdigt på trapper. Et ekstra grænse til at gå.
- Anskaf og brug hjulremmer som en indendørs klæppe i stedet for at indlægge gennemsigtige fx ved at sammenne.

Hvis I har brug for hjælp til at forebygge ulykker, skal I kontakte jeres lokale arbejdsmiljøservice, områdebureau eller...

Arbejdsmiljøgruppen DAG- OG FRITIDSTILBUD

Enkle metoder

Sådan kan I vurdere risikoen i det daglige arbejde og finde gode løsninger til forebyggelse af fald- og snubleulykker.

Materialerne i kampagnepakken "Fald ikke på halen"

EKSEMPLER PÅ FOREBYGGENDE tiltag og adfærd

Opbejling af god...
et fald falder på bagveden eller sidelæns og, så længe skive fliser op, så fliserne fastgøres og der bliver satet og ryddet om.

Der er et på bagveden og fliser på bagveden...
Der er et på bagveden og fliser på bagveden...

Der er et på bagveden og fliser på bagveden...
Der er et på bagveden og fliser på bagveden...

GODE RÅD TIL INDSATS OG PROCES

Når I vil forebygge fald- og snubleulykker i dag- og fritidstilbud

Næsten hver tredje alvorlige arbejdsulykke i dag- og fritidstilbud skyldes fald eller stule. Ulykkerne koster ofte langt flere penge og kan give varige med. De fleste fald- og snubleulykker kan forebygges og forebyggelse har derfor fokus på dette i deres tilsynspraksis på dagtilbudsområdet.

Som arbejdsmiljøprofessionelle kan jeres rolle være at:

- Hjælpe med at finde sammenhængen mellem udførelsesforholdene og det pædagogiske arbejde
- Skabe overblik over forekomsten af fald- og snubleulykker og mulige årsager
- Vurdere om anmeldelse- og registreringspraksis kan forbedres
- Gøre erfaringer på tværs af områder
- Skabe strategisk fokus på indsatsen
- Understøtte arbejdsmiljøgruppenes arbejde med indsatsen

Hjælp med at finde sammenhængen til det pædagogiske arbejde

Indsatsen i proces med arbejdsmiljøgruppen, hvor sammenhængen mellem det pædagogiske arbejde og fald- og snubleulykker bliver synliggjort, fx ved:
• At tænke indretning, der både tilgodeser børnenes behov for leg og udvikling og reducerer risikoen for at falde eller stule
• At indtage børnene i at rydde og i løbet af dagen
• At lade børn gå og 'handle' muligt selv i stedet for at løfte eller bære. Det styrker børnenes motorik og opmærksomhed af at kunne selv, og mindsker samtidig risikoen for at falde og komme alvorligt til skade. Indsatsen kan også kobles til arbejdspladsens indsats med at forebygge ulykker og nedslutning ved løft og bæring.

Arbejdsmiljøprofessionelle DAG- OG FRITIDSTILBUD

Vejledning til proces

Gode råd til de arbejdsmiljøprofessionelle om jeres systematiske arbejde med forebyggelse af fald- og snubleulykker.

Plakater og opslag

Gør indsatsen synlig på arbejdspladsen med plakater, foldere og opslag på opslagstavlen.

På andre ude-arealer

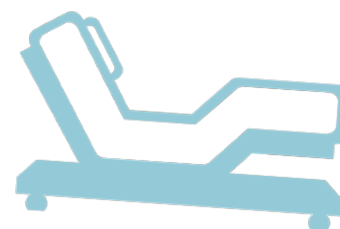
På legepladsen

På andre inde-arealer

Forflyt.dk: Viden, inspiration og værktøj til forflytninger

På hjemmesiden **Forflyt.dk** finder I viden, inspiration og værktøjer til arbejde og uddannelse inden for forflytning af personer i social- og sundhedssektoren.

Forflytning er en arbejdsmetode, som begrænser den fysiske belastning på kroppen. På Forflyt.dk findes både konkret viden om gode forflytningsteknikker og hjælpemidler samt en bred vifte af værktøjer og metoder til at udvikle viden og kultur på, så teknikkerne bliver brugt.

Materialerne henvender sig både til ledelsen, arbejdsorganisation og de forflytningsvejleder og underviser, som arbejder på at sikre et godt og sikkert arbejdsmiljø for pleje- og sundhedspersonalet.

På hjemmesiden kan man bl.a. hente inspiration i andre arbejdspladser erfaringer via cases, podcasts og meget mere.

Læs meget mere på www.forflyt.dk

Branchevejledning: **At arbejde i borgerens hjem**

Mange medarbejdere inden for social- og sundhedssektoren arbejder i borgernes hjem. Som medarbejder kan man opleve dilemmaer mellem hensynet til borgeren og ens eget arbejdsmiljø.

Branchevejledningen "**At arbejde i borgerens hjem**" beskriver, hvordan arbejdsmiljøgrupper kan arbejde systematisk med denne udfordring.

Vejledningen tager afsæt i rammer og lovgivning og beskriver derefter fem typiske dilemmaer og giver ideer til konkrete handlemuligheder, metoder og værktøjer:

- Hvor går grænsen for, hvor uhumsk et miljø, man henholdsvis kan arbejde i og lade borgeren bo i?
- Hvordan tackler I det, når borgeren ryger i hjemmet, mens medarbejderne er der?
- Hvad kan man kræve, og hvordan kan man indgå i dialog, når plejen kræver plads, særlige hjælpemidler eller inventar?
- Hvor går grænsen for, hvad medarbejderne skal finde sig i?
- Hvordan kan I sætte grænser for en seksuelt krænkende adfærd?

Et hovedbudskab er, at der skal arbejdes systematisk med risikovurdering, fx i forbindelse en løbende APV-proces. Det sikrer systematikken i forhold til den kerneopgave, der skal løses, samtidig med at det sikrer et godt arbejdsmiljø.

Hent vejledningen på www.godtarbejdsmiljo.dk/ulykker

Arbejd trygt ude

Forebyg trusler og vold

Hæftet *Arbejd trygt ude* er skrevet til ledere, tillids- og arbejdsmiljørepræsentanter, MED-udvalg og arbejdsmiljøorganisation på arbejdspladser, hvor udearbejde indebærer en risiko for vold eller trusler.

Hvis I har medarbejdere, der arbejder i udgående funktioner, skal I som arbejdsplads sikre, at de trygt kan tage afsted. Hæftet her klæder jer godt på til at facilitere dialogen på hele arbejdspladsen om, hvordan I forebygger vold og trusler ved udearbejde.

Anbefalende indsatser før, under og efter en opgave ude:

FØR

At være godt forberedt på opgaven

1. Risikovurdering
2. Kompetencevurdering
3. Forholdsregler

UNDER

At håndtere situationen rigtigt

1. Personvurdering
2. Miljøscreening
3. Handlestrategi

EFTER

At bearbejde kritiske episoder

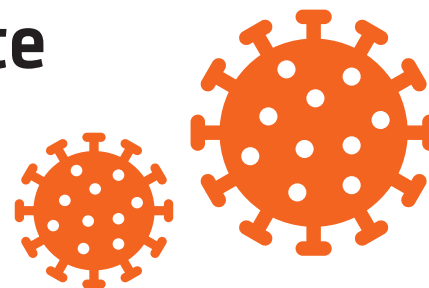
1. Deling og refleksion
2. Personlig støtte
3. Registrering og anmeldelse

Hæftet *Arbejd trygt ude* indeholder bl.a. konkrete værktøjer og metoder til at sikre en systematisk forebyggelse af og opfølgning på trusler og vold.

Hent hæftet på www.godtarbejdsmiljo.dk/vold

Værktøj og metoder: Forebyg risiko for smitte

Covid-19 epidemien har givet massivt fokus på betydningen af at forebygge smitte og reducere spredning af skadelige bakterier og virus på jobbet.

På Godtarbejdsmiljø er der oprettet et særligt afsnit om **Covid-19 og arbejdsmiljø**, hvor vi har samlet en lang række informationer, metoder og værktøjer, som

ledelse og arbejdsmiljøorganisation kan bruge. Her finder I informationer og **faktaark om bl.a. håndhygiejne og rengøring**.

Hent også film, plakater og andre materialer, som I kan bruge til at sikre og fastholde en arbejdskultur med fokus på forebyggelse af smittespredning.

Særligt om **stik- og skæreskader**

Stik- og skæreskader er en risiko i rigtig mange fag. Det er vigtigt, at medarbejderne er oplyst om smitterisici og er uddannet og oplært i sikre arbejdsrutiner og forholdsregler i tilfælde af stikuheld.

På Godtarbejdsmiljø kan I finde omfattende viden og råd om forebyggelse og gode sikkerhedsrutiner. I kan også hente en værktøjskasse med bl.a. undervisningsmaterialer og plakater til brug på arbejdspladsen samt en test, I kan bruge til at kortlægge medarbejdernes viden.

Læs mere på www.godtarbejdsmiljo.dk/stikogskæreskader

På siden kan I desuden få råd til, hvordan I kan inddrage medarbejderne i forebyggelsen og sætter både forebyggelse og håndtering af epidemiens følgevirkninger i system. Siden vil løbende blive udvidet med nyt indhold.

Smitte med covid-19 og andre alvorlige sygdomme er anerkendt som en arbejdsulykke og skal håndteres og anmeldes som sådan. Covid-19 epidemien medfører, at medarbejdere i alle dele af samfundet har fået helt nye opgaver i forhold til at medvirke til bl.a. rengøring og god hygiejne for at stoppe smitten. Det betyder, at de skal instrueres og oplæres i de nye opgaver.

Læs mere på www.godtarbejdsmiljo.dk/covid-19

Forebyg ulykker og fysiske lidelser

"Forebyg ulykker og fysiske lidelser" er en branchevejledning rettet mod det tekniske servicepersonale på skoler og uddannelsesinstitutioner.

Vejledningen beskriver de typiske risici i arbejdet og hvordan de kan forebygges i praksis. Desuden beskriver vejledningen god praksis omkring bl.a. tunge løft, affald, kemiske stoffer og værktøj, samt de forskellige personlige værnemidler, som kan bruges i arbejdet.

Hent vejledningen på www.godtarbejdsmiljo.dk/ulykker

Seks guider og kort: **Forebyg og håndtér voldsomme episoder**

På Godtarbejdsmiljø kan I finde **seks guider og seks startkort om at forebygge og håndtere voldsomme episoder**. I kan bruge materialet til at komme i gang med arbejdet med at forebygge og håndtere voldsomme episoder. De seks kort er en introduktion til de mere udførlige guider. De seks guider tager fat i seks centrale indsatser for at forebygge og håndtere trusler og vold på arbejdet:

- Vurdering af jeres risiko for voldsomme episoder.
- Tjekliste til jeres retningslinjer for identifikation, forebyggelse og håndtering.
- Beredskabsplan for voldsomme episoder.
- Jeres kompetencer i forhold til forebyggelse og håndtering.
- Sådan udøver du psykisk førstehjælp.
- Systematisk læring og evaluering af hændelser.

Hent materialet på www.godtarbejdsmiljo.dk/vold

Voldsepisoder i forbindelse med arbejdet er arbejdsulykker. Det gælder både fysisk og psykisk vold – herunder trusler og anden krænkende adfærd – både i og uden for arbejdstiden.

Hvor går grænsen? Krænkende handlinger af seksuel karakter

Uønsket seksuel opmærksomhed kan have store konsekvenser. Det kræver åben dialog, god kollegial støtte og stærk ledelsesmæssig opbakning at forebygge og håndtere uønsket seksuel opmærksomhed på arbejdspladsen.

I hæftet *Krænkende handlinger af seksuel karakter* kan I finde konkrete værktøjer, der kan være en hjælp til at sætte en dialog i gang, skabe klarhed og give tryghed på arbejdspladsen. I kan også finde eksempler på politikker og gode råd til opfølgning.

Hæftet handler både om krænkelser på arbejdspladsen og krænkelser der involverer borgere, pårørende og andre uden for arbejdspladsen.

Uønsket seksuel opmærksomhed er en særlig risiko for medarbejdere, der tilhører mindretallet på arbejdspladser med en skæv kønsfordeling, eller medarbejdere, der er underordnede. Dette gælder alle køn.

På Godtarbejds miljø kan I finde meget mere om krænkende handlinger og egentlig sexchikane. Se også kampagnen *Hvor går grænsen?* med bl.a. film, plakater og dialogkort.

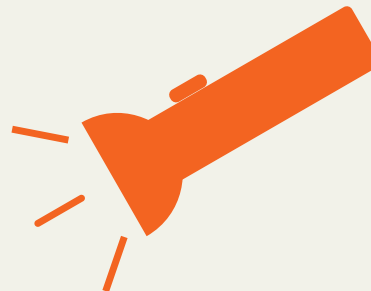
Hent hele materialet om seksuelle krænkelser på www.godtarbejds miljø.dk/krænkelser

Værktøj: Analyse og risikovurdering

En vigtig kilde til at vurdere risikoen for arbejdsulykker er at analysere de arbejdsulykker, der er sket.

Det handler om at lære af episoder for at undgå gentagelser. Det kan I fx gøre ved at tegne et såkaldt årsags- og konsekvenstræ. I kan også hente et skema til risikovurdering, som gør det let for Arbejdsmiljøgruppen at vurdere risiko fx forud for, at en arbejds-

opgave sættes i gang, eller som led i en APV-proces. Prioriteringsværktøjet kan I bruge som hjælp til at prioritere mellem problemer, når I laver APV-handleplan.

Hent de to skemaer og årsagstræet på
www.godtarbejdsmiljo.dk/ulykker

Værktøj: Skemaer til arbejdet med APV

VÆRKTØJ | ARBEJDSPLADSVURDERING

SKEMA TIL KORTLÆGNING

FYSISK ARBEJDSMILJØ
Navn 1-3 forhold der fungerer godt i dit fysiske arbejdsmiljø: _____

FYSISK ARBEJDSMILJØ
Navn 1-3 negative forhold i dit fysiske arbejdsmiljø: _____

PSYKISK ARBEJDSMILJØ
Navn 1-3 gode forhold i dit psykiske arbejdsmiljø: _____

PSYKISK ARBEJDSMILJØ
Navn 1-3 negative forhold i dit psykiske arbejdsmiljø: _____

SPØRGSMÅL TIL PROCES

PRIORITERING
Beskrivelse af de positive og negative forhold
- Hvilke problemer skal løses/positive forhold styrkes?
- Hvor mange er omfattet af problemet?
- Hvor alvorligt er det?
- Haster det eller kan det vente?

HANDLEPLAN
- Hvordan kan problemerne løses/positive forhold styrkes?
- Valg af løsninger?
- Hvem gør hvad?
- Hvornår gør de det?
- Er der brug for hjælp? - i organisationen (HR, arbejdsmiljøenhed) eller udefra?

OPFØLGNING
- Er handlingsplanen fulgt?
- Fungere løsningerne?
- Er der opstået nye positive og negative forhold?

VEDLIGEHOLD OG UDVIKLING
Hvordan får I APV-arbejdet til at slå rod?
Aftal, hvordan resultater formidles. Fx hvordan bliver det synligt i hverdagen?
- Hvordan får I nyt liv i APV-arbejdet, fx nye nøglepersoner?
- Hvad er organisationen optaget af?
- Hvordan kan APV-arbejdet knyttes til dette? Fx akkreditering, tværsundersøgelse mv.

Jeres vigtigste redskab i kortlægningen og håndtering af risici på arbejdspladsen er arbejdspladsvurderingen, APV. Det gælder også ift. risikoen for arbejdsulykker og nærved-ulykker. Med APV'en laver I en risikovurdering af hele arbejdspladsen.

Det behøver ikke at være svært at lave en APV. Ved hjælp af de *to enkle skemaer*, som I kan hente på Godtarbejds miljø, kan I let komme i gang med arbejdet. De to skemaer består af et simpelt kortlægningsskema og et simpelt processkema, som begge er lige til at gå til.

APV skal laves minimum hvert tredje år, eller når der sker ændringer, som har betydning for arbejdsmiljøet. Nogle arbejdspladser gennemfører APV ofte, og nogle benytter i APV-arbejdet en systematik, der understøtter, at fx nye arbejdsprocesser, lokaler og arbejdsredskaber løbende bliver risikovurderet, bl.a. ift. risikoen for arbejdsulykker.

Hent de to enkle skemaer til APV på
www.godtarbejds miljo.dk/apv

BFA Velfærd og Offentlig administration har udarbejdet en lang række værktøjer, kampagnematerialer og vejledninger, som kan bruges i arbejdet med at forebygge og håndtere arbejdsulykker.

Få overblikket her, så I kan finde præcis de materialer, I har brug for.

Et fremtidssikret arbejdsmiljø

Et godt samarbejde er væsentligt for et godt arbejdsmiljø nu og i fremtiden. Derfor samarbejder arbejdsgivere og arbejdstagere i BFA om at udvikle information, inspiration og vejledning.

Vi udarbejder konkrete værktøjer, så arbejdspladserne kan handle og forebygge lokalt. Vi præsenterer ambitiøse, forebyggende løsninger, som baserer sig på erfaring fra arbejdspladser og på forskning. Løsninger, som tager udgangspunkt i de problemer, der skal løses nu, og de problemer, som kan opstå.

Det gør vi i enighed – til gavn for ledere, medarbejdere og borgere.

I BrancheFællesskabet for Arbejdsmiljø for Velfærd og Offentlig administration deltager repræsentanter udpeget af arbejdsmarkedets hovedorganisationer.

BFA

**Branche
Fællesskab
Arbejdsmiljø**

Velfærd og Offentlig administration